

Leesclub 89: Utopie & dystopie

Quotum
van Marloes Morshuis

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Quotum* van Marloes Morshuis. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

- 1 Ronde 1 bestaat uit 5 vragen over het verloop van verhaal. De spelers draaien om de beurt een kaartje om en geven antwoord op de vraag. Daarna mogen andere spelers reageren.
- 2 Ronde 2 is een vragenronde waarin elke speler een vraag mag formuleren aan een van de personages.
- 3 Ronde 3 is de discussieronde. In deze ronde draaien de spelers om de beurt een kaartje om van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
- 4 Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'NaamsvermeldingNietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

'Axel verstarde toen de verschrikkelijke waarheid tot hem doordrong. De pijn was zo erg dat hij niet kon bewegen. Alsof iemand tergend traag een roestige spijker in zijn hersens sloeg. Nooit meer wakker worden in zijn eigen kamer. Bam. Nooit meer vechten wie in het hoekje van de bank mocht. Bam. Nooit meer zijn ouders zien. Bam. Voor Tommy zorgen. Voor altijd. Bam. Bam.' (p. 42)

In *Quotum: Project Z* van Marloes Morshuis kampt de mensheid met een groot probleem: de aarde is te vol. Om verdere oorlog te voorkomen heeft de Wereldraad een oplossing bedacht: de raad stelt een maximum aantal inwoners in per land. Met een quotum alleen is het probleem echter nog niet opgelost, want hoe kan worden vastgesteld welke inwoners overtoellig zijn, en waar moeten overtoellige inwoners heen? Over de hele wereld gaan landen hier op verschillende manieren mee om. In de Euro-Unie wordt een deel van de bevolking in de 'slinkstand' gezet. Zij draaien nog maar half mee in de samenleving, zodat hun CO2-voetafdruk kan worden verminderd.

Ook Tommy en Axel zijn slinkers geworden. Nu mogen ze bijna niks meer: niet meer naar school, geen elektriciteit of warm water gebruiken, geen boeken lezen, geen contact hebben met 'normale mensen', enzovoort. Op de avond van de nieuwe verkiezingen staat de politie opeens voor de deur en worden de ouders van Tommy en Axel opgepakt. Nu zijn de broers illegale slinkers en hebben ze helemaal niets meer. Ze gaan op zoek naar een veilige plek om te leven, maar komen onderweg allerlei obstakels tegen. Hoe meer ze te weten komen over het werk van hun moeder, hoe meer de vragen over haar leven, het quotum en de slinkerstand toenemen.

In deze leesclub duik je in een verzonnen toekomstige wereld, die misschien wel meer te maken heeft met onze eigen samenleving dan je op het eerste gezicht denkt.

Ronde 1: Grip op het verhaal

Draai om de beurt een kaartje om en geef antwoord op de vraag. Nadat degene die aan de beurt is antwoord gegeven heeft, mag de rest reageren of aanvullen

Ronde 2: Vragenrondje

Hieronder staan verschillende fragmenten uit het boek. Kies allemaal één fragment. Bedenk en noteer een vraag die je aan een van de personages zou willen stellen. Probeer samen antwoord te geven op die vraag.

- De leraar, meneer Hermans, geeft uitleg over slinkers: 'Axel wist ... van Bonnheim.' (p. 14)
- Axels familie volgt de verkiezingsuitslag: 'Om kwart ... vanavond. Bedankt.' (p. 24-26)
- De kinderen zijn aan het werk bij De Drie Eiken: 'Axel zag ... zijn wangen.' (p. 90-91)
- Rafaël en 'de jongen' praten over Simone Stevens: "Het kostte ... laten spannen." (p. 96-97)

- De kinderen zijn onderweg naar Existance: 'Ze zeiden ... Of aardengelen.' (p. 244)
- Yannis is op bezoek bij TGFC: 'Twaalfduizend calorieën ... "*accomplished*. Koffie?"' (p. 341)

Ronde 3: **Discussievragen**

Draai om de beurt een kaartje om van een stapel naar keuze en reageer op de discussievraag. Nadat degene die aan de beurt is antwoord gegeven heeft, mag de rest reageren.

Ronde 4: **Oordeel**

Geef *Quotum* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Vraag 1

Wat vond Axel in het graf van de kat?

Vraag 2

Hoe is Fabio, de broer van Sunny, overleden?

Vraag 3

Wat voor werk verrichten de jonge hoofdpersonen op De Drie Eiken?

Vraag 4

Wie gaat in opdracht undercover om Axel en Tommy te pakken?

Vraag 5

Welke drie dingen stonden er op de usb-stick?

Antwoorden

1. een mobiele telefoon, een envelop en een pen.
2. Hij was aangereden, waarna hij in het ziekenhuis niet goed is geholpen.
3. Ze halen bruikbare materialen uit verlaten gebouwen in het moeras.
4. Yannis, ook wel Atuniël.
5. de Duivelslijst, verpakking van Pasta Pomodori, en een berichtje van Selene.

Vraag

3

Vraag

2

Vraag

1

Antwoorden

Vraag

5

Vraag

4

Feest der herkenning? 1

Axel besluit niets tegen Tommy te zeggen over de tweede envelop. Begrijp jij waarom en ben je het eens met zijn inschatting? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 2

Nadat de ouders van Axel en Tommy zijn opgepakt, blijkt dat ze al langere tijd van plan waren om te vluchten. Waarom hebben ze dit niet aan de kinderen verteld, denk je?

Feest der herkenning? 3

Vanaf het moment dat hun ouders zijn opgepakt voelt Axel zich verantwoordelijk voor Tommy, ondanks het feit dat hij zelf ook nog minderjarig is. Hij is zelfs bang dat zijn moeder boos op hem zou worden als ze gepakt worden en in een krimpkamp zouden belanden. Denk je dat zijn moeder echt boos zou zijn? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 4

Ariël stelt: “De natuur vertelt ons keer op keer dat het op moet houden, dat er te veel mensen zijn. Omdat we niet luisteren, moeten we het maar voelen” (p. 52). Wat vind jij van Ariëls stelling over overbevolking en de reactie van mensen hierop?

Feest der herkenning? 5

Wat gebeurt er met De Drie Eiken na het vertrek van de broers en hun vrienden? Vind jij dat de broers en hun vrienden daar verantwoordelijk voor zijn? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 6

‘Axel wist het. De Noordelijke Unie en andere dunbevolkte landen zonder quotum klaagden steen en been over het aantal overtollige mensen dat ze verplicht op moesten nemen uit landen waar te veel mensen woonden. Daarnaast lieten ze vrijwel niemand binnen.’ (p. 147). Zou je deze bewering kunnen toepassen op de huidige samenleving? Leg je antwoord uit. Wat vind jij hiervan?

Feest der herkenning? 7

Uiteindelijk besluiten Axel, Tommy en Sunny samen te gaan werken met Yannis, ondanks wie hij is en wat hij heeft gedaan. Wat vind jij hiervan? Leg uit of jij dit wel of niet zou kunnen.

Feest der herkenning? 8

In het boek wordt duidelijk dat verschillende landen op verschillende manieren met het probleem van overbevolking omgaan om het vastgestelde quotum te halen. Lang niet alle manieren zijn effectief of even menswaardig. Hoe zou jij het aanpakken?

Feest der herkenning?

3

Feest der herkenning?

2

Feest der herkenning?

1

Feest der herkenning?

6

Feest der herkenning?

5

Feest der herkenning?

4

Feest der herkenning?

8

Feest der herkenning?

7

Stof tot nadenken? 1

De moeder van Tommy en Axel zegt in het begin dat slinker worden geen leven is: 'Je bent geen mens meer – alleen nog overtollige ballast voor de wereld. Ze kunnen je beter meteen de nek om draaien, maar de Wereldraad is te laf om bloed aan zijn handen te krijgen' (p. 33). Ben jij het met haar eens?

Stof tot nadenken? 2

De kans op een slinkerlootje was volgens Axel klein: 'Zeker driekwart van de slinkers bestond uit mensen die niet waren geboren in de Euro-Unie' (p. 16). Toch blijkt dit later in het boek niet helemaal te kloppen. Hoe zit het dan wel?

Stof tot nadenken? 3

In het begin maken Axel en Sunny veel ruzie over hun verschillende achtergronden, ondanks dat ze nu in hetzelfde schuitje zitten als slinkers. Hoe kun je dat verklaren?

Stof tot nadenken? 4

De politie bemoeit zich niet met de slinkerbendes die in de steden van de moerassen wonen. Yannis geeft de volgende reden: 'Als die moerasslinkers elkaar uitroeien is het probleem ook opgelost' (p. 108). Dit lijkt echter de controle op overbevolking tegen te spreken. Waarom handelt de overheid zo, denk je?

Stof tot nadenken? 5

Het verhaal wordt grotendeels vanuit Axels perspectief verteld met hier en daar een hoofdstuk vanuit het perspectief van een aardengel. Noem een verschil tussen de hoofdstukken verteld vanuit Axel en de hoofdstukken verteld vanuit de aardengel.

Stof tot nadenken? 6

Een winkeleigenaresse stelt: 'Het was al erg, maar sinds Foxen aan de macht is, loopt het de spuigaten uit. Waarmee zijn gelijk bewezen is, want als slinkers de regels niet overtreden, waarom proberen ze dan te vluchten?' (p. 266). Wat bedoelt ze hiermee?

Stof tot nadenken? 7

De auteur gebruikt regelmatig beeldspraak, vooral wanneer je als lezer Axels gedachten te weten komt, zoals bijvoorbeeld in het citaat in de inleiding van deze leesclub. Wat is het effect hiervan op het verhaal en op jou als lezer?

Stof tot nadenken? 8

Het thema van deze leesclub is utopie en dystopie. Welke van de twee is het meest van toepassing? Of kun je beide termen aan dit boek verbinden? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken?

3

Stof tot nadenken?

2

Stof tot nadenken?

1

Stof tot nadenken?

6

Stof tot nadenken?

5

Stof tot nadenken?

4

Stof tot nadenken?

8

Stof tot nadenken?

7